

Kuntatalous neljännesvuosittain

2019, 3. vuosineljännes

Manner-Suomen kuntien toimintakulut kasvoivat 3,9 prosenttia tammi-syyskuussa 2019

Manner-Suomen kuntien ulkoiset toimintakulut olivat vuoden 2019 tammi-syyskuussa 3,9 prosenttia suuremmat kuin edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona. Ulkoiset toimintatuotot vähenivät 3,7 prosenttia. Verotuloja kunnat saivat 17,1 miljardia euroa ja valtionosuuksia 6,7 miljardia euroa. Kuntayhtymien ulkoiset toimintakulut kasvoivat 8,2 prosenttia ja toimintatuotot 7,1 prosenttia. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen kuntatalous neljännesvuosittain -tilastosta, jota varten kerättiin tietoja Manner-Suomen 80 kunnalta ja 69 kuntayhtymältä.

Kuntien ja kuntayhtymien talouden ulkoisia neljännesvuositietoja, miljoonaa euroa¹⁾

	3. neljännes			
	Kunnat		Kuntayhtymät	
	2019	Muutos, %	2019	Muutos, %
Toimintatuotot yhteensä	5 045	-3,7	12 269	7,1
Toimintakulut yhteensä	28 395	3,9	11 771	8,2
Vuosikate	1 030	-66,1	438	-17,5
Lainakanta	18 739	19,1	4 299	13,4

1) Toimintakulut sisältävät omaan käyttöön valmistuksen menoja. Muutos on laskettu edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Kuntien ja kuntayhtymien talous

Manner-Suomen kuntien ulkoiset toimintakulut olivat vuoden 2019 tammi-syyskuussa yhteensä 28,4 miljardia euroa. Kasvua edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna oli 3,9 prosenttia. Ulkoisia toimintatuottoja kunnille kertyi 5,0 miljardia euroa. Vähennystä toimintatuotoissa oli 3,7 prosenttia. Eräät vertailuvuonna käytössä olleet kirjausmenettelyt kasvattivat osaltaan vertailuvuoden toimintatuottoja ja -kuluja.¹⁾ Näiden menettelyjen loppuminen vähentää toimintatuottoja ja -kuluja vuonna 2019 verrattuna edelliseen vuoteen. Toimintakate heikkeni 1,2 miljardilla eurolla ja oli -23,2 miljardia euroa.

1) Joukko kuntia siirsi vuonna 2018 sote-palveluiden järjestämistä vastuun perustamalleen kuntayhtymälle, mutta kunnat vastasivat edelleen palveluiden tuottamisesta. Kunnat kirjasivat bruttoperiaatetta noudattaen myyntituottoa ja palvelujen ostoa kuntayhtymiltä. Tämä kirjausmenettely kasvatti kuntien ulkoisia toimintatuottoja ja -kuluja, mutta sillä ei ollut nettovaikutusta toimintakatteeseen. Vuonna 2019 palvelut siirtyivät kuntayhtymän tuotettavaksi, mikä pienentää kuntien toimintatuottoja ja -kuluja edelliseen vuoteen verrattuna. Arvion mukaan ilman vertailuvuoden poikkeuksellista järjestelyä toimintatuotoissa ei olisi ollut vähenemistä ja toimintakulut olisivat kasvaneet enemmän vuoden 2019 tammi-syyskuussa.

Kunnat saivat verotuloja vuoden 2019 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 17,1 miljardia euroa, mikä on 4,7 prosenttia vähemmän kuin vastaavana aikana edellisvuonna. Vuonna 2019 toteutetut verotuksen uudistukset vaikuttivat osaltaan verotuloja vähentävästi. Kuntien saamat valtionosuudet kasvoivat 0,6 prosenttia 6,7 miljardiin euroon. Verotuloista ja valtionosuuksista muodostuva verorahoitus oli Manner-Suomen kunnissa keskimäärin 4 338 euroa asukasta kohden.²⁾ Vuosikate heikkeni viime vuodesta 66,1 prosenttia, ja oli 1,0 miljardia euroa.

Kuntien investointimenot olivat tammikuun alusta syyskuun loppuun ulottuvalla ajanjaksolla 2,5 miljardia euroa, ja ne kasvoivat edellisvuodesta 13,8 prosenttia. Vuoden 2019 kolmannen neljänneksen päättyessä kuntien lainakanta ylsi 18,7 miljardiin euroon. Kasvua lainakannassa oli 3,9 prosenttia edellisen vuosineljänneksen lopun tilanteesta. Keskimääräinen lainakanta asukasta kohden oli 3 415 euroa.³⁾

Manner-Suomen kuntayhtymien ulkoiset toimintakulut olivat tammi-syyskuussa 2019 yhteensä 11,8 miljardia euroa ja toimintatuotot 12,3 miljardia euroa. Toimintakulut kasvoivat 8,2 prosenttia ja toimintatuotot 7,1 prosenttia verrattuna vastaavaan ajanjaksoon vuotta aiemmin.

Kuntayhtymät käyttivät investointimenoihin yhteensä 0,8 miljardia euroa vuoden 2019 yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana. Kasvua vertailuvuodesta oli 12,4 prosenttia. Lainakanta syyskuun lopussa oli 4,3 miljardia euroa, ja se kasvoi neljännesvuoden aikana 1,8 prosenttia.

Tietoa tilastosta

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto on 1.–3. neljänneksellä otostutkimus, joka kuvaa Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden kehitystä neljännesvuosittain. Neljännen neljänneksen tilastojulkistusta varten tiedot kerätään kaikilta Manner-Suomen kunnilta ja kuntayhtymiltä. Kuntatalous neljännesvuosittain -tilaston tiedot ovat ennakkollisia ja ne tarkentunevat tulevissa julkaisuissa.

Otostutkimukseen perustuvia 1.–3. neljänneksen kunta- ja kuntayhtymäkohtaisia tietoja ei julkaista. Neljännen neljänneksen tiedonkeruussa kunnilta ja kuntayhtymiltä saadut tilinpäätösarvotiedot julkaistaan yksikkötasolla vuoden 2017 tiedoista alkaen Tilastokeskuksen internetsivuilla [kuntien ja kuntayhtymien raportoimat taloustiedot](#) -tietokannassa.

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilastossa julkistetut tiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilaston tietoihin liikelaitosten erilaisen käsittelytavan vuoksi. Kuntatalous neljännesvuosittain -tilastossa liikelaitokset yhdistetään peruskuntien ja -kuntayhtymien tietoihin, kun taas vuosina 2013–2015 julkaistussa kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilastossa näin ei tehty.

2) Väestötietona on käytetty Manner-Suomen väkilukua 31.12.2018.

3) Väestötietona on käytetty Manner-Suomen väkilukua 31.12.2018.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien ulkoisia neljännesvuositietoja (sisäiset erät eliminoitu), miljoonaa euroa4

Liitetaulukko 2. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden neljännesvuositietoja (sis. sisäiset erät), miljoonaa euroa4

Tietojen tarkentuminen.....5

Laatuseloste: Kuntatalous neljännesvuosittain.....6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien ulkoisia neljännesvuositietoja (sisäiset erät eliminoitu), miljoonaa euroa ¹⁾

	3. neljännes			
	Kunnat		Kuntayhtymät	
	2019	Muutos, %	2019	Muutos, %
Toimintakate (+/-)	-23 156	5,7	503	-14,3
Verotulot	17 128	-4,7		
Valtionosuudet	6 677	0,6		
Rahoitustuotot	518	8,1	12	-36,9
Rahoituskulut	136	-2,2	77	2,2
Vuosikate (+/-)	1 030	-66,1	438	-17,5
Poistot ja arvonalentumiset	1 621	5,8	430	-2,2
Satunnaiset erät (+/-)	245	929,0	-1	1143,8
Tilikauden tulos (+/-)	-346	-122,6	8	-91,5
Investointimenot yhteensä	2 530	13,8	815	12,4
Lainakanta, neljänneksen lopussa	18 739	19,1	4 299	13,4

1) Tietoihin on yhdistetty liikelaitokset ja sisäiset erät on eliminoitu. Muutos on laskettu edelliseen vuoteen verrattuna.

Liitetaulukko 2. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden neljännesvuositietoja (sisäiset erät), miljoonaa euroa ¹⁾

	3. neljännes			
	Kunnat		Kuntayhtymät	
	2019	Muutos, %	2019	Muutos, %
Tuloslaskelma:				
Toimintatuotot yhteensä	8 346	-3,0	13 508	7,1
Myyntituotot	3 392	-10,0	12 296	7,1
Maksutuotot	1 082	-3,4	545	6,9
Tuet ja avustukset	374	18,4	193	36,9
Muut toimintatuotot	3 498	3,1	474	-2,3
Valmisteverastojen muutos (+/-)	0		0	-127,2
Valmistus omaan käyttöön	195	11,8	5	9,5
Toimintakulut yhteensä	31 696	3,3	13 010	8,1
Henkilöstökulut	9 918	0,7	5 519	6,1
Asiakaspalvelujen ostot	10 948	7,1	1 846	8,5
Muiden palvelujen ostot	5 052	2,4	3 001	13,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 285	-3,7	1 565	2,4
Avustukset	1 562	2,2	237	40,1
Muut toimintakulut	2 932	4,3	842	8,5
= Toimintakate (+/-)	-23 156	5,7	503	-14,3

1) Tiedot sisältävät liikelaitokset sekä kunnan/kuntayhtymän eri tehtävien väliset sisäiset erät. Toimintakulut sisältävät omaan käyttöön valmistuksen menoja. Muutos on laskettu edelliseen vuoteen verrattuna.

Tietojen tarkentuminen

Muutos ensimmäisestä julkaisusta¹⁾

				1. julkistus, milj. €	Uusin julkistus, milj. €	Tietojen tarkentuminen, milj. €	Tietojen tarkentuminen, %
Alue	Erä	Vuosi	Neljännes				
Kunnat	Toimintatuotot yhteensä	2018	3	4 972	5 240	268	5,4
			4	7 484	7 496	11	0,2
		2019	1	1 602	1 612	11	0,7
			2	3 410	3 368	-43	-1,2
	Toimintakulut yhteensä	2018	3	27 039	27 322	284	1,0
			4	36 865	36 875	10	0,0
		2019	1	9 304	9 311	7	0,1
			2	19 149	19 087	-62	-0,3
	Lainakanta, neljänneksen lopussa	2018	3	15 733	15 729	-4	0,0
			4	16 731	16 631	-100	-0,6
		2019	1	17 633	17 664	31	0,2
			2	18 026	18 035	10	0,1
Kuntayhtymät	Toimintatuotot yhteensä	2018	3	11 233	11 458	225	2,0
			4	15 361	15 375	13	0,1
		2019	1	4 135	4 093	-42	-1,0
			2	8 229	8 229	0	0,0
	Toimintakulut yhteensä	2018	3	10 643	10 875	233	2,2
			4	14 716	14 708	-8	-0,1
		2019	1	3 759	3 758	-1	0,0
			2	7 866	7 866	0	0,0
	Lainakanta, neljänneksen lopussa	2018	3	3 791	3 791	0	0,0
			4	3 856	3 855	-1	0,0
		2019	1	3 934	3 934	0	0,0
			2	4 225	4 225	0	0,0

1) Tietoihin on yhdistetty liikelaitokset ja sisäiset erät on eliminoitu.

Laatuseloste: Kuntatalous neljännesvuosittain

1. Tilastotietojen relevanssi

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto kuvaa Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden kehitystä Manner-Suomessa vuosineljänneksittäin. Kuntien ja kuntayhtymien liikelaitokset ovat mukana tilaston tiedustelussa. Tilaston tavoitteena on tuottaa nopeaa ja luotettavaa tietoa kuntasektorin talouden vuoden sisäisestä kehityksestä ja sen käännepeisteistä. Tilastoa varten kerätään tietoa valituista eristä tuloslaskelmasta, rahoituslaskelmasta ja taseesta. Tiedot julkaistaan ainoastaan Manner-Suomi yhteensä -tasolla.

Keskeisiä ohjeita ja luokituksia tilaston kannalta ovat kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamat yleisohjeet ja lausunnot sekä JHS-tililuettelomalli kunnille ja kuntayhtymille. Kuntajaoston yleisohjeiden kokoelma löytyy Kuntaliiton sivuilta. (Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tuloslaskelman laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän rahoituslaskelman laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta, yleisohje kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista ja yleisohje kunnallisen liikelaitoksen kirjanpidollisesta käsittelystä).

Tilaston tuottaa Tilastokeskus, mutta vuoden viimeistä neljänneistä koskevat tiedot kerätään yhteistiedonkeruulla valtiovarainministeriön ja Suomen Kuntaliiton kanssa kaikilta Manner-Suomen kunnilta ja kuntayhtymiltä. Tiedonantovelvoite perustuu tilastolakiin (280/2004). Lain 14 §:n mukaan kunnat ja kuntayhtymät ovat velvollisia antamaan salassapitosäännösten estämättä Tilastokeskukselle tilastojen laatimisen kannalta välttämättömät tiedot taloudestaan, hyödykkeistään, toiminnan sijainnista, henkilöstöstään ja muista toiminnan edellyttämistä voimavaroista.

Tilaston tietoja käytetään kunnallistalouden neljännesvuosiseurantaan, kansantalouden tilinpidon neljännesvuositalaston lähtötietoina, EU:n julkisyhteisöjen neljännesvuosittaisen tulo- ja menotilaston sekä EU:n julkisyhteisöjen neljännesvuosittaisen rahoitustilinpidon lähtötietoina. Tilastoa kehitetään yhteistyössä pääkäyttäjien kanssa.

2. Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilastolla mitataan kuntien ja kuntayhtymien budjettitalouden eräiden menojen, tulojen, investointien, lainojen ja saatavien kehitystä neljännesvuosittain. Kunnat ja kuntayhtymät vastaavat kyselyyn sähköisellä lomakkeella internetin välityksellä. Tunnuksella lomakkeelle toimitetaan kunnille ja kuntayhtymille kyselyn avautuessa.

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto on otostutkimus ensimmäisellä, toisella ja kolmannella neljänneksellä ja kokonaistutkimus vuoden viimeisellä neljänneksellä. Koska tilaston tiedot perustuvat otokseen ensimmäisellä, toisella ja kolmannella neljänneksellä, on tiedoissa näillä neljänneksillä otannasta johtuvaa virhettä, joka vaihtelee muuttujittain ja neljänneksittäin. Erityisesti investointeihin ja osaan pienimmistä tase-eristä liittyy muihin eriin verrattuna näillä neljänneksillä merkittävämpää virhettä, joka johtuu näiden erien satunnaisuudesta perusjoukossa ja suuresta vaihtelevuudesta neljänneksestä toiseen. Otanta-asetelman osituksen määrittely toimintakulujen koon mukaan aiheuttaa myös sen, että tilaston tiedot ovat luotettavampia tuloslaskelman osalta kuin taseen osalta.

Tutkimuksen perusjoukko koostuu Manner-Suomen kaikista kunnista ja kuntayhtymistä, jotka ovat voimassa kunkin tilastovuoden alussa. Perusjoukosta on poimittu 80 kunnan ja 69 kuntayhtymän otos.

Kuntien ja kuntayhtymien otanta perustuu ositettuun yksinkertaiseen satunnaisotantaan. Kuntien perusjoukko on ositettu toimintakulujen suuruuden mukaan viiteen eri ositteeseen. Vuoden 2019 perusjoukossa on 295 kuntaa. Otokseen valittiin todennäköisyydellä 1 kaikki kunnat, jotka olivat vuoden 2017 tilinpäätöksessä toimintakuluiltaan yli 200 miljoonan euron kokoluokassa. Näitä kuntia oli 32. Loput 48 kuntaa valittiin satunnaisotoksella neljästä jäljelle jääneestä ositteesta.

Kuntayhtymien ositteita oli pienemmän perusjoukon vuoksi neljä. Vuoden 2019 perusjoukossa on 133 kuntayhtymää. Otokseen valittiin todennäköisyydellä 1 kaikki kuntayhtymät, jotka olivat vuoden 2017 tilinpäätöksessä toimintakuluiltaan yli 100 miljoonan euron kokoluokassa. Näitä kuntayhtymiä oli 31.

Loput 38 kuntayhtymää valittiin satunnaisotoksella kolmesta jäljelle jääneestä ositteesta. Ensimmäisen, toisen ja kolmannen neljänneksen otoksen perusjoukkoon otettiin vain koko vuoden 2019 toiminnassa olevat kuntayhtymät. Toimintansa vuoden 2019 aikana lopettavat kuntayhtymät kuuluvat kuitenkin viimeisen neljänneksen kokonaistiedusteluun.

Tilastossa noudatetaan otoksen rotaation periaatetta, jossa satunnaisotannan piirissä olevista kunnista ja kuntayhtymistä noin viidennes vaihtuu vuosittain.

Vuoden viimeisen neljänneksen tiedot kerätään kaikilta kunnilta ja kuntayhtymiltä Manner-Suomessa. Näin ollen näihin tietoihin ei sisälly otannasta johtuvaa virhettä. Viimeisen neljänneksen tiedot kerätään kuitenkin ennen kuin kunnat ja kuntayhtymät ovat tehneet lopullisen tilinpäätöksensä, joten vastaajien antamat tiedot ovat vastaajien arvioita niiltä osin, kun kirjanpito ei ole vielä valmistunut. Koko tilastovuotta koskevat viimeisen neljänneksen tiedot tarkentuvat myöhemmin kuntatalous-tilaston lopullisten tilinpäätösten julkistuksessa.

3. Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto julkaistaan neljä kertaa vuodessa noin kaksi kuukautta kunkin neljänneksen päättymisen jälkeen. Katso tarkemmat julkaisuajankohdat osoitteesta <http://tilastokeskus.fi/ajk/julkistamiskalenteri/index.html>.

Tilaston tiedot kerätään tuloslaskelman ja rahoituslaskelman investointitietojen osalta kumulatiivisina tilastovuoden alusta kunkin neljänneksen loppuun saakka. Tasetiedot kerätään kunkin neljänneksen päättymispäivän mukaisina. Tällöin vuoden viimeisen neljänneksen tiedot vastaavat koko vuoden kertymätietoja ja päättävää tasetta.

Tilaston tiedot julkaistaan ennakkollisina ja ne voivat tarkentua viimeisen vuoden ajalta vastaajien tarkentaessa aikaisempien neljännesten tietojaan. Lopulliset tilinpäätöstiedot julkaistaan kuntatalous-tilastossa.

4. Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Tilaston tietoja on julkaistu vuoden 2016 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien.

Tilaston tiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilaston tietoihin liikelaitosten erilaisen käsittelytavan vuoksi. Kuntatalous neljännesvuosittain -tilastossa liikelaitokset yhdistetään peruskuntien ja -kuntayhtymien tietoihin, kun taas vuosina 2013–2015 julkaistussa kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilastossa näin ei tehty.

5. Tietojen saatavuus ja selkeys

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto julkaistaan Tilastokeskuksen internetsivuilla. Verkkosivuilla olevasta tilastotietokannasta tiedot ovat saatavilla aikasarjana vuodesta 2016 lähtien.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Ks. kohta 4. edellä

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Ks. kohta 4. edellä

Lisätietoja

Jens Melfsen 029 551 2578
Karen Asplund 029 551 3611
Vastaava tilastojohtaja:
Ville Vertanen

kuntatalous@stat.fi
www.tilastokeskus.fi

Lähde: Kuntatalous neljännesvuosittain, 3. neljännes 2019, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 2343-4112 (pdf)